

УДК: 378.147+614.253.4

Семкович Я.В.

Практичний досвід упровадження елементів дистанційного навчання в післядипломну підготовку лікарів

Кафедра дитячих хвороб післядипломної освіти начально-наукового інституту післядипломної освіти

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

semkovych.doc@gmail.com

Резюме. Ми живемо в час стрімкого науково-технічного прогресу. На сьогоднішній день дистанційне навчання є найбільш адекватною відповіддю на той виклик, що нам кидає сучасне життя. Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. **Мета.** Впровадження в навчальний процес кафедри дитячих хвороб ПО ННІ ПО ДВНЗ «Івано-Франківський національний університет» елементів дистанційної форми навчання. **Результати та обговорення.** Проведено два цикли тематичного удосконалення для лікарів Івано-Франківської області (28 курсантів). Зв'язок одночасно здійснювався між трьома учасниками (за місцем знаходження кожного з них) в синхронному режимі у визначені ефірні дні. За час проходження циклу тематичного удосконалення курсанти прослухали лекції, переглянули тематичні відеофільми, в онлайн-режимі провели дискусію, отримали відповіді на запитання, що виникли під час занять. Для підготовки до лекції, практичного заняття та комп'ютерного контролю лікарі отримали інтернет-ресурс сучасної літератури по тематичного удосконалення. Комп'ютерний іспит курсанти склали в комп'ютерному класі, а здача практичних навичок відбувалась у фантомному класі на базі кафедри дитячих хвороб післядипломної освіти. **Висновки.** Згідно з даними анкети-опитувальника більшість курсантів вказують на позитивні моменти та ефективність впровадження елементів дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, тематичне удосконалення.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень.

Дистанційне навчання (ДН) відбувається завдяки наступним підходам і послідовним крокам: асинхронний режим - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо; веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси, - систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), яке доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів; інформаційно-комунікаційні технології ДН - технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету; синхронний режим - взаємодія між суб'єктами ДН, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі ДН (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі, проектна діяльність, віртуальні екскурсії тощо) (рис. 1).

Навчальний процес за дистанційною формою навчання здійснюється у таких формах: лекція, самостійна робота; практична підготовка (у вищих навчальних закладах) [1, 2]. Основною формою організації навчального

процесу за дистанційною формою є самостійна робота. Лекція проводиться зі слухачами дистанційно у синхронному режимі [3, 4]. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами ДН під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

Контрольні заходи з навчальної дисципліни (предмета) при здійсненні підготовки фахівців за дистанційною формою навчання у вищих навчальних закладах (ВНЗ) включають проміжний (тематичний, модульний), підсумковий та інші визначені ВНЗ контролі знань, умінь та навичок, набутих слухачем у процесі навчання [3].

Науково-методичне забезпечення ДН включає: методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій ДН; критерії, засоби і системи контролю якості ДН; змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) навчального плану/навчальної програми підготовки [5, 6]. Самостійне вивчення передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів, які слухачі отримують через Інтернет (корпоративну мережу) та / або на переносному носії інформації (CD-ROM, DVD-ROM тощо). Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються навчальною програмою дисципліни, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що містяться у дистанційному курсі [7].

Про доцільність та необхідність інтеграції в навчальний процес дистанційної освіти вказується і у Наказі Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 «Положення про дистанційне навчання» [8].

Мета нашої роботи полягала у впровадженні в навчальний процес кафедри дитячих хвороб ПО ННІ ПО ДВНЗ

Рис.1. Складові дистанційного навчання

Рис. 2. Алгоритм складових дистанційного навчання

«Івано-Франківський національний університет» елементів дистанційної форми навчання.

Результати та обговорення

Проведено два цикли тематичного удосконалення (ТУ) «Невідкладні стани в педіатрії», «Актуальні питання в педіатрії» для лікарів Івано-Франківської області (28 курсантів) з елементами дистанційної форми навчання.

Проведення ТУ відповідало Робочій програмі циклів ТУ «Невідкладні стани в педіатрії» та «Актуальні питання в педіатрії» для лікарів за спеціальністю «Педіатрія», «Медицина невідкладних станів».

Для технічного забезпечення ДН використовувалась базова платформа Moodle. Теле-відеоконференція проходила при підтримці операційного забезпечення Microsoft Links в браузері Internet Explorer. Зв'язок одночасно здійснювався між трьома учасниками (за місцем знаходження кожного з них) в синхронному режимі у визначені ефірні дні.

За час проходження циклу ТУ курсанти мали можливість прослухати лекції, переглянути тематичні відеофільми, в онлайн-режимі провести дискусію, отримати відповіді на запитання, що виникли під час занять. Крім того, лікарі отримали інтернет-ресурс сучасної літератури по тематиці ТУ.

Обов'язковою складовою ДН є комп'ютерний іспит вихідного рівня знань та здача практичних навиків. Комп'ютерний іспит курсанти склали в комп'ютерному класі, а здача практичних навиків відбувалась у фантомному класі на базі кафедри дитячих хвороб ПО.

Під час проходження циклу ТУ курсантам запропоновано відповідати на питання анонімної анкети опитувальника: Які переваги дистанційного навчання? Чи бажаєте повторно пройти цикл ТУ за дистанційною формою?

Отримані відповіді вказують на наступні позитивні моменти дистанційного навчання. Так, 92% опитаних вважають перевагою ДН економічність, 89% - відсутність відриву від виробництва, 75% - зручність. Серед опитаних - 91% виявили бажання пройти повторно цикл ТУ за дистанційною формою.

Для наочного розуміння інноваційних форм навчання доступним є алгоритмічний підхід та поділ дистанційного навчання на основні складові (рис. 2).

Висновки

Впровадження новітніх інноваційних методів навчання є прерогативою сьогодення. Власне, дистанційна форма навчання і включає відповідність сучасним вимогам освіти, прогресивність, економічність, доступність даної форми навчання. Підсумовуючи вищевикладене, можна вважати, що ДН є пріоритетним напрямком у навчальному процесі медичного університету.

Перспективи подальших досліджень

Інтеграція дистанційного навчання в навчальний процес

кафедри дозволить проводити онлайн-заняття з лікарями-інтернами, що знаходяться на заочних базах стажування.

Література

1. Адольф В.А. Развитие профессионального потенциала педагога в условиях обновления образовательной практики / В.А.Адольф, И.Ю.Степанова // Инновации в образовании. – 2011. – №10. – С.14-24.
2. Волосовець О.П. Сучасні підходи до післядипломної освіти лікарів-педіатрів / О.П. Волосовець, С.П. Кривоустов, О.Ф. Черній [та ін.] // Таврический медико-биологический вестник. – 2010. – Том 13, №2. – С. 4-7.
3. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні. - [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/higher/topic/pdov/knc>.
4. Мазур М.П. Особливості розробки віртуальних практичних інтерактивних засобів навчальних дисциплін для дистанційного навчання / М.П.Мазур, С.С.Петровський, М.Л.Яновський // Інформаційні технології в освіті: Збірник наукових праць. Випуск 7. – Херсон: ХДУ, 2010. – с.40-46.
5. Мазур М.П. Розвиток дистанційного навчання в Україні як складової інформатизації сучасного суспільства. - Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. - №1, 2007. – с. 71-75.
6. Маслов В. Принципи ефективного розвитку системи післядипломної освіти / В.Маслов // Післядипломна освіта в Україні. – 2010. – № 1. – С. 7-11.
7. Солнцева Т.А. Современные методы оптимизации обучения в структуре последипломного образования / Т.А. Солнцева, Г.Ф. Белоклицкая, Э.В. Шовкун // Современная стоматология. – 2007. – №3. – С. 142-144.
8. Наказ Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 «Положення про дистанційне навчання».

Семкович Я.В.

Практический опыт внедрения элементов дистанционного обучения в последипломную подготовку врачей

ГВНЗ «Івано-Франківський національний медичинський університет»

кафедра детских заболеваний последипломного образования учебно-научного института последипломного образования

semkovych.doc@gmail.com

Резюме. Мы живем во время стремительного научно-технического прогресса. На сегодняшний день дистанционное обучение является наиболее адекватным ответом на тот вызов, что нам бросает современная жизнь. Под дистанционным обучением понимается индивидуализированный процесс приобретения знаний, умений, навыков и способов познавательной деятельности человека, происходит в основном за опосредованного взаимодействия удаленных друг от друга участников учебного процесса в специализированной среде, которое функционирует на базе современных психолого-педагогических и информационно-коммуникационных технологий. **Цель.** Внедрение в учебный процесс кафедры детских болезней ПО УНИ ПО ГВУЗ «Івано-Франківський національний університет» элементов дистанционной формы обучения. **Результаты и обсуждение.** Проведено два циклы тематического усовершенствования для врачей Івано-Франківської області (28 курсантов). Связь одновременно осуществлялся между тремя участниками (по месту нахождения каждого из них) в синхронном режиме в определенные эфирные дни. За время прохождения цикла тематического усовершенствования курсанты прослушали лекции, просмотрели тематические видеофильмы, в онлайн-режиме провели дискуссию, получили ответы на вопросы, возникшие во время занятий. Для подготовки к лекции, практического занятия и Компьютерных контроля врачи получили интернет-ресурс современной литературы по тематике тематического усовершенствования. Компьютерный экзамен курсанты составили в компьютерном классе, а сдача практических навыков происходила в фантомной классе на базе кафедры детских болезней последипломного образования. **Выводы.** Согласно данным анкеты-опросника большинство курсантов указывают на положительные моменты и эффективность внедрения элементов дистанционного обучения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, тематическое усовершенствование.

Ya.V. Semkovych

Practical Experience in the Distance Learning Elements Introduction into the Postgraduate Training of Doctors

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Department of Children's Diseases of Postgraduate Education of the Scientific-and-Educational Institute for Postgraduate Education semkovych.doc@gmail.com

Abstract. We live in a time of rapid scientific and technological progress. Today distance learning is the most appropriate response to the challenge that modern life throws to us. The term "distance learning" refers to individualized process of acquiring knowledge, skills and methods of human cognitive activity, which is mainly a mediated interaction between the participants of the educational process distant from each other in a specialized environment that functions on the basis of modern psycho-pedagogical and information-and-communication technologies. **Objective.** The introduction of the elements of distance learning into the educational process by the Department of Children's Diseases of Postgraduate Education of the

SEIPE of Ivano-Frankivsk National University. **Results and discussion.** There were held two cycles of thematic advanced training for doctors of Ivano-Frankivsk obkast (28 students). The connection was simultaneously carried out between the three parties (each of them being on their locations) in synchronous mode on certain days. During the course of thematic improvement cycle the students listened to lectures, watched thematic movies, conducted online discussion, got answers to the questions raised during the sessions. To prepare for lectures, practical classes and computer control doctors got online resource of contemporary literature on the subject of thematic improvement. Computer exam was passed by the students in the computer lab, and exam on practical training took place in a phantom class at the Department of Children's Diseases of Postgraduate Education. **Conclusions.** According to the questionnaire, most students indicate positive aspects and the efficiency of introduction of the distance learning elements.

Keywords: distance learning, thematic improvement.

Надійшла 22.09.2014 року.

УДК: 371.322+37.046.16+615.32

Сологуб В.А.

Впровадження кредитно-модульної системи при викладанні спеціалізації «Лікарські рослини і фітотерапія»

Івано-Франківський національний медичний університет

Резюме. У статті наведено матеріал щодо підготовки студентів у вищих фармацевтичних (медичних) навчальних закладах зі спеціалізації «Лікарські рослини і фітотерапія», впровадження основних положень кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Сутність модульної технології навчання полягає в більш самостійному або повністю самостійному опрацюванні запропонованої навчальної програми, яка включає цільовий план дій, банк інформації, навчально-методичне забезпечення поставлених дидактичних цілей.

Ключові слова: кредитно-модульна система, навчальний процес, лікарські рослини і фітотерапія.

З 2005 року у вищих навчальних медичних закладах України було впроваджено викладання за кредитно-модульною системою на медичних, а з 2010 року – на стоматологічних та фармацевтичних факультетах.

Модульна технологія навчання – одна із технологій, яка за своєю сутністю є особистісно-орієнтованою і дозволяє водночас оптимізувати навчальний процес, забезпечити його цілісність в реалізації цілей навчання, розвитку пізнавальної та особистісної сфери навчання.

Основним засобом навчальної технології, крім модуля як частини програмного матеріалу навчальної дисципліни, є сформована модульна програма.

Модульна програма – це система засобів, прийомів, за допомогою яких досягається інтегруюча дидактична мета в сукупності всіх модулів конкретної навчальної дисципліни. Вона розробляється викладачем на основі визначення основних ідей курсу. Для того, щоб побудувати модульну програму, необхідно рухатися у пізнанні від спільного до конкретного. Тільки після розуміння та усвідомлення сутності явища в цілому, як системи, можна визначати конкретні його прояви.

Принципи складання модульної програми:

- цільове призначення інформаційного матеріалу;
- поєднання комплексних, інтегрованих і часткових дидактичних цілей;
- повнота навчального матеріалу в кожному модулі;
- відносна самостійність елементів модуля;
- реалізація зворотного зв'язку;
- оптимальна передача інформаційного й методичного матеріалу [1].

Модульне навчання – це педагогічна технологія, яка

передбачає перегляд змісту навчання, вибір форм, методів і засобів навчання, оптимізацію самостійної роботи, діагностику й контроль рівня знань, умінь та навичок за модульним принципом. Підготовка нової програми в модульній системі потребує значно більше зусиль, ніж у традиційній предметній системі.

Вона містить чотири фази:

1. Підготовка вихідної бази (матеріальні засоби, рівень кваліфікації викладача, а також аналіз матеріалу викладання з урахуванням його застосування в модульному варіанті).
2. Оцінювання передбачуваних результатів і операціоналізація цілей.
3. Розроблення дидактичного матеріалу або перекладання каталога цілей на діяльність з навчання, що включає роботу педагога, друковані видання й засоби навчання.
4. Перевірка сконструйованої програми з метою уточнення відповідності реальних досягнень передбачуваним результатам і можлива ревізія модулів.

Практичний термін навчання є постійним, але для окремих студентів скороченим, залежно від рівня опанування навчальною програмою. Технологія модульного навчання передбачає варіативність та гнучкість. Вона базується на єдності принципів системного квантування, проблемності та модульності [2].

Впровадження європейської системи освіти, зокрема зі спеціалізації «Лікарські рослини і фітотерапія» передбачає:

- підвищення активності студентів;
- стимулювання і удосконалення процесів моніторингу за якістю освіти і оцінкою засвоєння студентами освітньо-професійних програм;
- зростання вимог до якості викладання дисципліни;
- створення інформаційного і навчально-методичного забезпечення викладання кожної дисципліни;
- модернізацію матеріально-технічної бази [3].

Аналіз та узагальнення. Кредити ECTS є числовим еквівалентом оцінки призначеної для характеристики навчальної роботи студента, що вимагається при її завершенні: вони відображають кількість роботи, якої вимагає кожний курс, відносно загальної кількості роботи, необхідної для завершення повного року академічного навчання у закладі, тобто лекції, лабораторна робота, семінари, консультації, навчальна практика, самостійна робота (в бібліотеці чи дома)